

	پایه یازدهم - کلیه رشته‌ها	فارسی (۲)	۵
	مدت آزمون: ۶۰ دقیقه	فصل ۵ (درس‌های ۱۰ و ۱۱)	

نمره	قلمرو زبانی (۳/۵) نمره	ردیف
۰/۲۵	با توجه به بیت زیر، معنی کدام واژه در مقابل آن نادرست نوشته شده است؟ «از هر کران بانگ رحیل آید به گوشم بانگ از جرس برخاست وای من خموشم» کران: جهت / رحیل: کوچ کردن / جرس: آن که پیشاپیش زائران حرکت می‌کند و با صدای بلند و به آواز، اشعار مذهبی می‌خواند.	۱
۰/۲۵	معنای مناسب واژه مشخص شده را از داخل کمانک انتخاب کنید. «از چنبر نفس رسته بودند آن‌ها» (ریسمان پیچیده گرد دوک - حلقه و هر چیز حلقه‌مانند)	۲
۰/۵	املاي درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) آنک امام ما (الم - علم) بگرفته بر دوش ب) دل بر عبور از سد (خوار - خار) و خاره بندیم	۳
۰/۵	در دو گروه از سه گروه زیر، «نادرستی املايي» دیده می‌شود؛ آن‌ها را بیابید و اصلاح کنید. الف) هامون و صحرا - فرعونیان و قبطیان - حماسه سترگ - مایحتاج و آذوقه ب) عرش آسمان - طور سینین - منصوب به روح و ملکوتی - زخم و مرهم ج) فضا و محوطه - قطره و رشهه - داغ دیر یاسین - حلول صبح - هان و هلا	۴
۰/۲۵	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گاه سفر آمد برادر، ره دراز است / پروا مکن، بشتاب، همت چاره‌ساز است»	۵
۰/۲۵	الف) بیت چند جمله دارد؟	
۰/۲۵	ب) آیا نقش‌واژه‌های مشخص شده در بیت، با نقش‌واژه‌های مشخص شده در بیت زیر یکسان است؟ «ای کعبه به داغ ماتمت نیلی‌پوش وز تشنگیات فرات در جوش و خروش»	
۰/۲۵	واژه «عاشق» در کدام بیت، «صفت» است؟ ۱) بی‌عاشقی را رعایت کنیم ز یاران عاشق حکایت کنیم ۲) بزنی زخم این مرهم عاشق است که بی‌زخم مردن، غم عاشق است	۶
۰/۲۵	با توجه به بیت زیر، درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را تعیین کنید. «آن جا که هر سو صد شهید خفته دارد آن جا که هر کویش غمی بنهفته دارد»	۷
۰/۲۵	الف) واژه‌های «سو، شهید، کوی، غم» موصوفاند.	
۰/۲۵	ب) «یک» صفت مفعولی دیده می‌شود.	
۰/۵	نوع صفت‌های بیانی مشخص شده در بیت زیر را بنویسید. الف) از آن‌ها که خورشید فریادشان دمید از گلوی سحرزادشان ب) خواستم از رنجش دوری بگویم، یادم آمد عشق با آزار خویشاوندی دیرینه دارد	۸
۰/۲۵	نوع صفت کدام واژه در مقابل آن نادرست ذکر شده است؟ «خونین» (نسبی) - «چاره‌ساز» (فاعلی) - «خوانا» (فاعلی) - «خجسته» (مفعولی) - «طولانی» (نسبی) - «ستودنی» (لیاقت) - «تابناک» (مطلق) - «روحانی» (نسبی)	۹
۰/۲۵	قلمرو ادبی (۲/۵) نمره	
۰/۲۵	در بیت «دریادلان راه سفر در پیش دارند / پا در رکاب راهوار خویش دارند»، «پا در رکاب داشتن»، کنایه از چیست؟	۱۰
۰/۲۵	در بیت زیر، بین کدام واژه‌ها «جناس ناهمسان (ناقص)» برقرار است؟ «تنگ است ما را خانه تنگ است ای برادر بر جای ما بیگانه تنگ است ای برادر»	۱۱

پایه یازدهم - کلیه رشته ها		فارسی (۲)		۵											
مدت آزمون: ۶۰ دقیقه		فصل ۵ (درس های ۱۰ و ۱۱)													
۰/۷۵	برای هر یک از ابیات گروه «الف»، از گروه «ب» یک آرایه بارز و مناسب بیابید و بنویسید.				۱۲										
	<table><tr><th>«الف»</th><th>«ب»</th></tr><tr><td>الف) ای کعبه به داغ ماتمت نیلی پوش</td><td>وز تشنگیات، فرات در جوش و خروش</td></tr><tr><td>ب) جانان من برخیز بر جولان برانیم</td><td>زان جا به جولان تا خط لبنان برانیم</td></tr><tr><td>ج) بین لاله های که در باغ ماست</td><td>خموش اند و فریادشان تا خداست</td></tr></table>				«الف»	«ب»	الف) ای کعبه به داغ ماتمت نیلی پوش	وز تشنگیات، فرات در جوش و خروش	ب) جانان من برخیز بر جولان برانیم	زان جا به جولان تا خط لبنان برانیم	ج) بین لاله های که در باغ ماست	خموش اند و فریادشان تا خداست			
«الف»	«ب»														
الف) ای کعبه به داغ ماتمت نیلی پوش	وز تشنگیات، فرات در جوش و خروش														
ب) جانان من برخیز بر جولان برانیم	زان جا به جولان تا خط لبنان برانیم														
ج) بین لاله های که در باغ ماست	خموش اند و فریادشان تا خداست														
۰/۲۵	در بیت «فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرید/ تخت و نگین از دست اهریمن بگیرید»:				۱۳										
۰/۲۵	الف) یک «مجاز» بیابید.														
۰/۲۵	ب) اشاره تاریخی به کاررفته، کدام آرایه ادبی را پدید آورده است؟														
۰/۲۵	کدام گزاره کاملاً درست است؟				۱۴										
	۱) شعر «یاران عاشق» و «زاغ و کبک» هر دو در قالب مثنوی سروده شده اند؛ شعر «زاغ و کبک» مضمون تعلیمی و اندرزی دارد و شعر «یاران عاشق» در حیطه ادبیات انقلاب اسلامی سروده شده و مضمون آن، ایثار و شهادت است.														
	۲) «پروانه» تخلص محمدعلی مجاهدی است و مجموعه شعری «هم صدا با حلق اسماعیل» را قیصر امین پور در حوزه ادبیات انقلاب سروده است.														
۰/۵	مصراع دوم بیت زیر را کامل کنید.				۱۵										
	«در هوای عاشقان پر می کشد با بی قراری														
	قلمرو فکری (۴) نمره														
۰/۵	با توجه به درس «بانگ جرس»، منظور از واژگان مشخص شده در بیت زیر چیست؟				۱۶										
	«وادی پر از فرعونیان و قبطیان است موسی جلودار است و نیل اندر میان است»														
۰/۲۵	در کدام گزینه به موضوع «اشغال وطن توسط اسرائیلیان» اشاره شده است؟				۱۷										
	۱) مقصد دیار قدس همپای جلودار														
	۲) جانان من برخیز بر جولان برانیم														
	۳) تکبیرزن، لبتیک گو، بنشین به رهوار														
	۴) بر جای ما بیگانه ننگ است ای برادر														
۰/۲۵	با توجه به بیت «باید به مژگان زفت گرد از طور سینین/ باید به سینه رفت زین جا تا فلسطین» به پرسش ها پاسخ دهید.				۱۸										
۰/۲۵	الف) منظور شاعر از قسمت مشخص شده چیست؟														
۰/۲۵	ب) مقصود کلی بیت، کدام یک از موارد زیر است؟														
	۱) دور از دسترس بودن و صعب العبور بودن فلسطین														
	۲) تقدس سرزمین فلسطین														
۰/۲۵	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.				۱۹										
۰/۲۵	الف) بیت «ای کعبه به داغ ماتمت نیلی پوش/ وز تشنگیات، فرات در جوش و خروش» در وصف عظمت سروده شده است.														
۰/۲۵	ب) در بیت «ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می گشاید/ آن که در دستش کلید شهر پرآینه دارد»، مقصود شاعر از قسمت مشخص شده، است.														
۰/۲۵	دو بیت زیر در چه مفهومی مشترک اند؟				۲۰										
	- ای مرغ سحر، عشق ز پروانه بیاموز														
	- مگو سوخت جان من از فرط عشق														
	کان سوخته را جان شد و آواز نیامد														
	خموشی است هان، اولین شرط عشق														
۰/۷۵	موارد زیر را به نثر روان برگردانید.				۲۱										
۰/۵	الف) گاه سفر شد باره بر دامن برانیم														
۰/۵	ب) چه جانانه چرخ جنون می زند														
۰/۲۵	ج) فرض است فرمان بردن از حکم جلودار														
	د) به بار عام رحمت الهی راه یافتیم.														
۱۰	موفق باشید				جمع نمرات										

۲ (الف درست (۰/۲۵)

«هر سو»، «صد شهید خفته»، «هر
صفت موصوف صفت موصوف صفت
کویشت»، «غمی بنهفته»
موصوف ۱،۴ الیه موصوف صفت

ب) نادرست (۰/۲۵)؛ «خفته» و «بنهفته» دو صفت براساس ساختار «بن ماضی + ه/ه» اند؛
پس صفت مفعولی هستند. («بنهفته» معادل «نهفته» است.)

۸ (الف صفت مفعولی (۰/۲۵)؛ «سحرزاد» یک صفت مفعولی مرکب است که از ترکیب
(اسم + بن ماضی) حاصل شده و «ه» از پایان آن افتاده. (در اصل «سحرزاده» بوده است.)
ب) صفت نسبی (۰/۲۵)؛ دیر + ینه

ساختار صفت مفعولی: ۱) بن ماضی + ه (مثل «پخته، رسیده، سنجیده، برافراشته»)
۲) اسم / صفت + بن ماضی (مثل «خوش دوخت، نازپرورد»)
۳) بن ماضی + ار («گرفتار، مردار»)

۹ «خجسته» (۰/۲۵)؛ «خجسته» صفت مطلق است.

۱۰ «آماده حرکت و هجوم بودن» (۰/۲۵)

۱۱ «تنگ، تنگ» (۰/۲۵)

۱۲ (الف حسن تعلیل (۰/۲۵)؛ شاعر علت سیاهپوشی تن کعبه را عزاداربودن آن برای
حضرت ابوالفضل می‌داند و علت تلاطم و جوش و خروش فرات را تشنگی آن حضرت می‌داند.
ب) جناس تام (همسان) (۰/۲۵)؛ «جولان» در مصراع اول نام منطقه‌ای در ارتفاعات
سوریه است و در مصراع دوم به معنی تاخت‌وتاز.

ج) متناقض‌نما (۰/۲۵)؛ «در عین خموشی، فریادزدن» متناقض‌نما (تناقض، پارادوکس) است.
۱۳ (الف «تخت و نگین» مجاز از قدرت و حکومت است. «نگین» و «دست» را هم به
ترتیب، می‌توان مجاز از «انگشت» و «سلطه و قدرت و اختیار» دانست. (۰/۲۵)

ب) تلمیح (۰/۲۵)؛ مضمون بیت یادآور داستان حضرت سلیمان و دزدیده‌شدن انگشتی
آن حضرت توسط دیوان و اهریمنان است.

۱۴ گزینه ۱ (۰/۲۵)؛ مجموعه شعر «هم‌صدایا حلق اسماعیل» سروده سیدحسن حسینی است.

۱۵ آن کبوتر چاهی زخمی که او در سینه دارد (۰/۵)

۱۶ فرعون و قبطیان ← اسرائیلیان و صهیونیست‌ها (۰/۲۵) موسی علیه السلام ← امام
خمینی رحمه الله (۰/۲۵)

۱۷ گزینه ۴ (۰/۲۵)؛ منظور از «بیگانه» اسرائیلی‌ها هستند که سرزمین فلسطین
را اشغال کرده‌اند و شاعر حضور آن‌ها در فلسطین را مایه ننگ برای مسلمانان می‌داند.

۱۸ (الف منظور سرزمین فلسطین است. (۰/۲۵)

ب) گزینه ۲ (۰/۲۵)؛ «گرد جایی را با مژگان رفتن» نشانه و کنایه از نهایت تقدس و
احترام را برای آن‌جا قائل شدن است.

۱۹ (الف حضرت ابوالفضل علیه السلام (۰/۲۵) ب) مهدی موعود (امام زمان علیه السلام) (۰/۲۵)

۲۰ سکوت و خاموشی عاشق و عارف حقیقی (رازداری عاشق) (۰/۲۵)

۲۱ (الف) زمان سفر و حرکت فرارسیده (۰/۲۵) و باید حرکت کنیم (۰/۲۵) و تا
سرزمین فلسطین - که مقدس و شایسته زیارت است - پیش برویم. (۰/۲۵)

ب) [شهیدان عاشق] با تمام وجود، مستانه و دیوانه‌وار می‌چرخند و می‌رقصند (۰/۲۵) و
با دست خونین خود، موسیقی عشق و شهادت را می‌نوازند (عاشقان مشتاقانه و با تمام
وجود در راه عشق فداکاری می‌کنند). (۰/۲۵)

ج) فرمان‌برداری و اطاعت از حکم فرمانده، (۰/۲۵) واجب و ضروری است. (۰/۲۵)

د) از رحمت گسترده و عمومی خداوند بهره‌مند شدید. (۰/۲۵)

آزمون شماره ۵ (درس‌های ۱۰ و ۱۱)

۱ «جرس» (۰/۲۵)

جَرس به معنی «زنگ، زنگ کاروان» است.

○ «آن‌که پیشاپیش زائران حرکت می‌کند و با صدای بلند و به آواز، اشعار مذهبی
می‌خواند.» چاووش است.

۲ «حلقه و هرچیز حلقه‌مانند» (۰/۲۵) «ریسمان پیچیده گرد دوک، نخ و ریسمان

و جز آن‌که گرد کرده باشند» معنی واژه کلاف است.

۳ (الف عَلم (۰/۲۵)؛ «عَلم بر دوش گرفتن» نشان و کنایه از پیشرو حرکت بودن
است. (آلم به معنی «درد و اندوه»، هم‌آوای این واژه است).

ب) خار (۰/۲۵)

«خار» به معنی تیغ و درخت گل، مناسب این مصراع است. «سَد خار» و «سَد خار» دو اضافه
تشبیهی‌اند که در آن‌ها «خار» و «خاره» (=سنگ سخت) به «سد» (مانع) تشبیه شده‌اند.

○ خوار به معنی «حقیر و پست، بی‌ارزش، مقابل عزیز و ارجمند» است.

۴ «ب» (منسوب) (۰/۲۵) - «ج» (رشحه) (۰/۲۵)

نکته مروری

به معنا و کاربرد املائی «منسوب» (=نسبت‌داده‌شده، مربوط و وابسته) و «منسوب»
(گماشته‌شده، تعیین‌شده) توجه داشته باشید. هرگاه صفت و خصلتی را به کسی یا
چیزی نسبت بدهیم، از منسوب استفاده می‌کنیم و هرگاه کسی را به درجه یا مرتبه و
شغلی بگماریم (تعیین کنیم) از منصوب و نصب استفاده می‌کنیم.

۵ (الف شش جمله: (۰/۲۵)؛ ۱) برادر (=ای برادر؛ منادا و شبه‌جمله است. ۲) گاه

سفر آمد. ۳) ره دراز است. ۴) پروا مکن. ۵) بشتاب. ۶) همت چاره‌ساز است.

ب) خیر (۰/۲۵)

واژه‌های مشخص‌شده در بیت سؤال، به ترتیب، نقش منادا، نهاد و مسند دارند. در بیت
مطرح‌شده در مورد «ب» نقش‌واژه‌ها به ترتیب، نهاد، نهاد و مسند است:

ای [کسی که]، کعبه به داغ ماتم تو نیلی‌پوش [است]،

منادای مفروق نهاد موصوف ۱،۴ الیه مسند

وز تشنگی تو، فرات در جوش و خروش [است].

موصوف ۱،۴ الیه نهاد گروه مسند

نکته

گاهی مسند به شکل گروه اسمی همراه با حرف اضافه در جمله ظاهر می‌شود که نباید
آن را با گروه متمم اشتباه بگیریم؛ به عنوان مثال در جمله «فلانی از ساکنان این محل
است»، گروه «از ساکنان این محل» به خاطر حضور فعل اسنادی، گروه مسند است که
همراه با حرف اضافه آمده.

۶ گزینه ۱ (۰/۲۵)؛ «یاران» موصوف و «عاشق» صفت آن است.

«عاشق» در بیت گزینه ۲ (هر دو بار) به عنوان «اسم» به کار رفته و مضاف‌الیه است.